

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ**Мірошниченко О.В.,***К.е.н., доц., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування,**Сумський державний університет**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7213-4601>**o.miroshnychenko@biem.sumdu.edu.ua***Монастирук М. В.,***Студентка, Сумський державний університет**ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2875-5467>**monastyruk@yahoo.com*

У статті досліджені особливості становлення спрощеної системи оподаткування в Україні, та основні зміни які були викликані початком війни. Було визначено, що така система має ряд недоліків, які відбиваються на фінансовій, регуляторній та стимулюючій ефективності єдиного податку. Проте, спрощена система оподаткування відіграє вирішальну роль у розвитку безпосередньої підприємницької діяльності, що має прямий вплив на рівень технологічного, інвестиційного та економічного розвитку країни загалом, так як підприємці є рушійною силою розвитку ІТ сфери, торгівлі та послуг. На основі проведеного аналізу, щодо податкових змін у напрямку спрощеної системи оподаткування та думок експертів щодо їх доречності та навпаки, вважаємо, що така система є необхідною для функціонування нинішнього малого та середнього бізнесу, а у разі збільшення ставок податку чи зміні об'єктів оподаткування це може сприяти мінізації бізнесу. Особливо питання відмови від спрощеної системи оподаткування не може стояти в сучасних воєнних умовах, коли однією із вагомих статей формування бюджету є добровільна плата єдиного податку підприємцями. Тобто проведений практичний аналіз застосування дозволених податкових механізмів мінімізації податкових платежів під час війни дав змогу узагальнити недоліки спрощеної системи оподаткування та запропонувати відповідні рекомендації, які підвищать фінансовий та стимулюючий ефект єдиного податку. Визначені рекомендації забезпечать наповнення бюджету, за рахунок впровадження прогресивної ставки єдиного податку, передбачення для ІТ спеціалістів окремої групи оподаткування, контролю за правомірністю використання пільг наданих на період війни тощо. Тоді як, виконання стимулюючої функції єдиного податку можливе завдяки безкоштовним консультаціям (потреба в яких була доведена за допомогою інструментарію Google Trends), запуску соціальних медіа, збільшення додаткових можливостей розширення діяльності для всіх напрямів господарської діяльності. Вважаємо, що впровадження запропонованих рекомендацій стане стимулятором подальшого розвитку малого та середнього бізнесу.

***Ключові слова:** слова: спрощена система оподаткування, єдиний податок, малий бізнес, воєнний стан, Податковий кодекс*

DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-34

ВСТУП

Спрощена система виступає своєрідним альтернативним інструментом оподаткування малого та середнього бізнесу, забезпечуючи при цьому невеликі суми податкових платежів, які мають бути перераховані до бюджету, за провадження господарської діяльності, при цьому дотримавши всі вимоги та норми визначені Податковим кодексом України. Критика такої системи почалася ще з моменту прийняття Україною незалежності, відтоді було внесено ряд податкових змін, починаючи від розширення видів діяльності, які мають право на застосування спрощеної системи, запровадження додаткових груп оподаткування, завершуючи зміною баз та ставок оподаткування.

В умовах економічного шоку, в якому наразі знаходяться як платники єдиного податку так і держава, створені умови функціонування в умовах спрощеної системи допомагають тримати баланс між підприємствами які призупинили свою діяльність та новоствореними. Прийняті податкові зміни, внаслідок повномасштабного вторгнення, піддавались скепсису як вітчизняними так і закордонними експертами, проте основної думки щодо сучасних перешкод, з якими зіштовхнувся вітчизняний малий бізнес, їх перевагами та недоліками висунуто так і не було.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Тематика оподаткування малого та середнього бізнесу досить часто описується в наукових працях. Ряд авторів визначає специфічні особливості спрощеної системи оподаткування (Кізіма А.Я, Кушнірик І.П., Синчак В.П., Лебеда М.О.), деякі проводять категоріальний аналіз такої системи (Труш Ю.Л., Безкровний О.В., Дмитрів В.І.), а інші визначають її переваги та недоліки як для держави так і для підприємця (Рижков Д.В., Василевська Г.В.). Загалом погляди науковців розподілилися, окремі науковці акцентують, що для держави функціонування такої системи є невігідним і така має прийти до свого логічного завершення, адже впроваджувалась як тимчасове стимулювання детінізації малого та середнього бізнесу. Тоді як інші визначають, що таке альтернативне оподаткування допомагає розвиватися невеликим підприємствам та поширювати культуру офіційного бізнесу. Проте, проблемним аспектам з яким зіштовхнувся малий та середній бізнес в сучасних реаліях достатньо уваги так і не було приділено.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження сучасних проблем оподаткування малого та середнього бізнесу та визначення на їх основі відповідних рекомендацій, покликаних стимулювати таких підприємців до подальшого розвитку навіть в умовах невизначеності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз вітчизняного податкового законодавства та критичного огляду до нього, здійсненого експертами та науковцями, показав, що ще з часів набуття Україною незалежності, деякі фахівці досить скептично ставилися до спрощеної системи оподаткування. Деякі наголошували, що така альтернатива є вдалим механізмом уникнення від оподаткування, тоді як інші визначали про існування обмежень у видах господарської діяльності якою може займатися спрощенець та обсязі доходу який може бути ним акумульований за податковий рік, а все це у сукупності негативно відображається на діяльності підприємця, а отже і на його фінансовому благополуччі.

Відзначимо, що до лютого 2022 року спрощена система оподаткування досить часто критикувалася, тоді як більшість авторів щоразу наголошували на одних і тих самих проблемах, інколи лише змінюючи інтерпретацію (табл.1).

Таблиця 1 – Критичний огляд літератури щодо недоліків спрощеної системи оподаткування

Недоліки	Автор					
	Труш Ю.Л. [1]	Безкровний О.В. [2]	Дмитрів В.І. [3]	Греца Я.В. [4]	Панасюк О.В. [5]	Онїсіфорова В.Ю. та ін. [6]
Обмеження у видах господарської діяльності	+			+		
Обмеження у обсязі акумульованого граничного доходу	+	+		+		
Обмеження щодо кількості працевлаштованих осіб	+	+		+		
Неможливість добровільно зареєструватися платником ПДВ для ФОП	+					
Низька фіскальна ефективність		+	+		+	+
Обмеження щодо роботи ФОП з ЮО на загальних підставах	+					
Відсутність взаємозв'язку доходу та сум сплачених податків (платники 1 та 2 групи)	+		+		+	
Можливість зловживання альтернативною системою		+	+			+
Обов'язковість сплати ЄСВ незалежно від сум отриманого доходу	+			+	+	+
Неврахування витрат, а лише доходу (3 група)		+				
Суми податку 1 та 2 групи залежать від місцевих органів влади			+			

В умовах економічного шоку, в якому зараз знаходиться досить велика кількість підприємців які обрали спрощену систему оподаткування, актуальними недоліками такої системи є:

- існування обмежень щодо заключення договорів про постачання товарів та послуг платниками 2 групи оподаткування з платниками податків на загальних підстав, наприклад, це може негативно відобразитися на цінах закупки (здебільшого великі оптовики обирають загальну систему оподаткування), і саме великий обіг товарів слугує нижчим цінам ніж у конкурентів (фізичних чи юридичних осіб, які обрали спрощену систему оподаткування), а відтак закупівельні ціни впливають ціну реалізації, а отже можуть негативно відобразитися на загальній сумі продажів;

- відсутність взаємозв'язку між сумами отриманих доходів та сумами обов'язкових податкових платежів платниками першої та другої групи оподаткування, наприклад ФОП 2 група щомісяця отримує дохід у розмірі 400-450 тис.грн (не перевищуючи граничний дохід у розмірі 5421,0 тис грн на рік), при цьому сплачуючи лише 20% від розміру мінімальної заробітної плати. Окрім цього, така сума податку може бути і меншою, адже ставка податку приймається органами місцевої влади (наприклад підприємець (2 група оподаткування), який зареєстрований у м. Шостка, Сумської області сплачує в місяць сплачує 5% від мінімальної заробітної плати, а це становить 325 грн/міс до 30.09.2022 року, та 335 грн/міс з 01.10.2022 року);

- з вищенаведеного порушується проблема залежності сум податків від місця реєстрації /провадження господарської діяльності ФОПами 1 та 2 груп спрощеної системи оподаткування, що може вплинути на нівелювання сумами податкових платежів на противагу зацікавленості держави у виконанні єдиним податком своєї фіскальної функції;

- неврахування витрат при оподаткуванні платників 3 групи оподаткування, практика свідчить, що такі підприємці сплачують 5% або 3% (в умовах війни 2%) лише від сум акумульованих надходжень, які відобразилися у банківській виписці та в касі підприємця, проте не враховуються суми витрат понесені на здійснення господарської діяльності. Експерти відзначають, що в цьому і криється сутність спрощеної системи, якщо підприємець вважає економічно вигідніше враховувати суми доходів та витрат за звітний період, то такий може змінити систему оподаткування на загальну, сплачуючи 18% від прибутку. На їх думку врахування витрат при розрахунку сум єдиного податку вплинуть на відображення у бухгалтерському обліку завищених сум витрат, або тих які фактично не були здійснені, що очевидно вплине на суми податкових зобов'язань, проте такі правопорушення будуть виявлені при першій же податковій перевірці;

- оформлення ФОП для скорочення сум сплачених податків, наприклад зараз поширеною є практика реєстрації фізичною особою ІТ спеціалістами. Тобто такі працівники мінімізують як власні витрати (ЄСВ – 22%) так і витрати підприємств на яке вони працюють (ПДФО – 18% та військовий збір -1,5%) від отриманої заробітної плати. Така особа реєструється як платник податку 2-ї групи оподаткування та зазвичай сплачує ЄСВ з мінімальної заробітної плати (з 01.10.2022 року це 1474 грн/міс), та єдиний податок (при реєстрації у м.Суми) 1340 грн/міс, відтак спрощена система оподаткування виступає своєрідним механізмом мінімізації сум податкових платежів.

Кожен із зазначених недоліків має місце бути, з деякими проблемами підприємці зіштовхуються одразу, а з іншими вже у процесі функціонування. Проте, відзначимо, що серед актуальних недоліків спрощеної системи оподаткування з якими підприємці зіштовхнулися з 01.01.2022 року, є обов'язкове встановлення реєстратора розрахункових операцій. До цього кожен із зацікавлених сторін відноситься по різному, для підприємців – це додаткові витрати, та неможливість знизити рівень податкового навантаження завдяки щоденному контролю сум акумульованих доходів органами державної податкової інспекції, а для органів влади – це ефективний механізм контролю за реальними доходами малого та середнього бізнесу, що очевидно

підвищить рівень податкових надходжень, адже досить велика частка господарських операцій малих підприємців залишається в тіні.

З настанням війни, всі недоліки податкового законодавства та його критика відійшли на другий план. З березня 2022 року держава намагалася забезпечити мінімальний рівень підприємств мікро та малого бізнесу, які припинять свою діяльність викликаних війною на її наслідками. Створення такого балансу намагалася здійснити за допомогою таких інструментів як: податкові пільги на період війни для спрощенців, відстрочення граничних меж подання звітності та сплати податків, анулювання можливості застосування штрафних санкцій та нарахування пені за неподання або несвоєчасне подання податкової звітності (сплату податків), тощо.

В нинішніх умовах експерти визначають, що малий бізнес зіштовхнувся з іншими податковими ризиками та недоліками. Так, експерти вважають, що зведення до мінімуму обов'язкових податків та зборів, на початку війни, призведе до колосальних правопорушень законодавчих норм керівниками підприємств та їх бухгалтерами. Такий стан речей є наслідком економічних ефектів які негативно відобразилися на бізнесі (скорочення, закриття, руйнація, тощо), а отже керівництво окрім компенсації рівня недоотриманого прибутку, ймовірно, створить такі умови, щоб відійти від будь-якого виду оподаткування бізнесу. Однією із причин цьому є відсутність поміж суб'єктів господарювання податкової культури та етики. Саме для мінімізації фактів ухилення чи уникнення від оподаткування органами влади було прийнято рішення про повернення податкових перевірок.

Досвід показує, що платники єдиного податку досить часто піднімали питання щодо надмірного податкового навантаження, наголошували на складних умовах ведення бізнесу та необхідності фінансування додаткових витрат для його законного провадження [2]. Проте міграція населення викликана війною показала, що вітчизняна податкова система є досить лояльною, на противагу країнам ЄС. Наприклад, в таких країнах як Іспанія, Данія, Італія новостворені приватні підприємці мають сплачувати з доходу від 40% податків в місяць, а процес адміністрування податків може зайняти від одного до двох тижнів. Окрім цього, в країнах ЄС власник малого бізнесу, як правило, не вправі самостійно генерувати податкову звітність, а для цього запрошується спеціальна особа (бухгалтер, податковий консультант з відповідною освітою), яка і несе відповідальність за точність та достовірність даних. В Україні ж досить ефективно функціонує система електронного документообігу, а підприємець може самостійно згенерувати звіт (завдяки його простоті та невеликому обсягу) та направити до контролюючого органу.

Окрім цього в Україні всі послуги які можуть надавати державні органи (наприклад: ЦНАП – реєстрація ФОП, ДПП – роз'яснення щодо податків, подання заяв, звітів, отримання витягів, тощо) зараз можна отримати онлайн за досить короткий проміжок часу. Наприклад, досить оперативно функціонує додаток «Дія», який дозволяє відкрити/закрити ФОП, подати заяву на розширення кодів економічної діяльності, дізнатися інформацію щодо актуальних програм державної підтримки, та інше. За допомогою запровадження «Електронного кабінету платника податків» можна дізнатися про фактичний стан розрахунків з бюджетом, подати заяву на зміну групи оподаткування, отримати Витяг, сформулювати та відправити податкову звітність, тощо.

Загалом в Україні функціонує досить ефективний та спрощений процес комунікації з органами державної влади, проте не зважаючи на ряд переваг, порівнюючи навіть з країнами ЄС, вітчизняна податкова система щодо оподаткування підприємців на спрощеній системі оподаткування має свої недоліки, і такі були визначені нами раніше.

Відтак, наголосимо, що мета державних органів полягає у збільшенні фіскального ефекти від сплати єдиного податку, особливо в період війн, коли видатки на армію та забезпечення соціальних витрат для населення значно зросли, а для підприємців у довоєнні періоди основною метою було максимізувати прибуток. Проте на поточний

момент населення, малий та великий бізнес об'єдналися заради наближення перемоги, і відтепер актуалізувалося питання виконання єдиним податком стимулюючої функції.

На основі цього нами були визначені основні напрями удосконалення спрощеної системи оподаткування, які можна імплементувати у вітчизняне законодавство та забезпечити виконання єдиним податком його фіскальної та стимулюючої функції (рис.1).

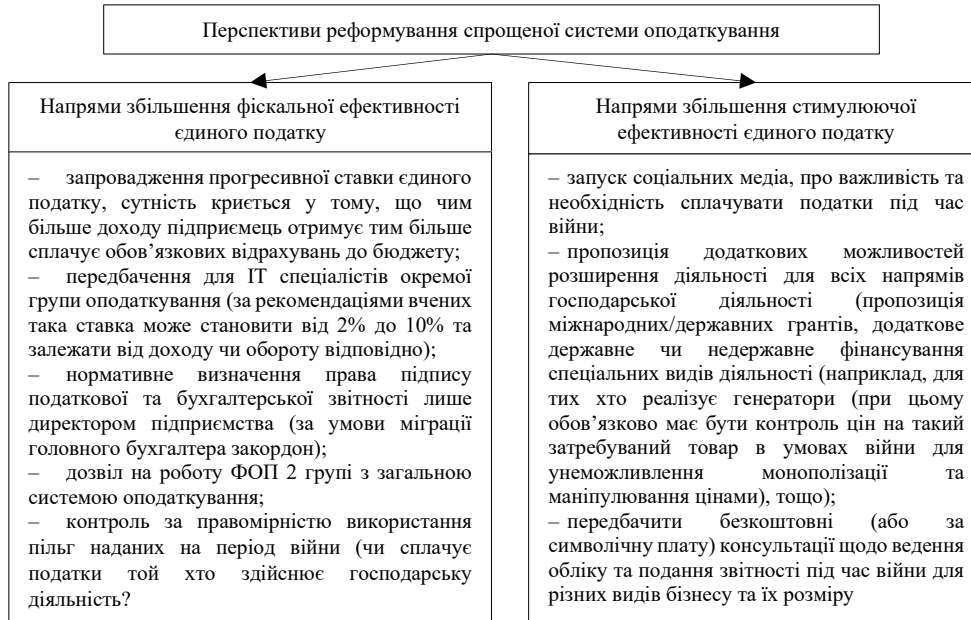

Рисунок 1 – Перспективи реформування спрощеної системи оподаткування у розрізі фіскальної та стимулюючої функції єдиного податку

Що стосується збільшення фіскальної ефективності, то тут варто стримувати баланс при запровадженні нововведень, адже можна зіштовхнутися зі зниженням рівня податкових надходжень через нерозумінням спрощеннями сутності та необхідності будь-якого новаторства. Чи то для запровадження прогресивної ставки податку, чи то для введення додаткової групи оподаткування необхідно певний проміжок часу готувати бізнес до цього, та обумовлювати факти які призвели до такого рішення. Підприємці мають зрозуміти важливість тих коштів, які вони сплачують до бюджету, тим самим це створить податкову культуру та етику, яка є необхідною для повноцінного (з мінімальним ризиком викривлення даних у звітності) забезпечення державою тих функцій, які на неї покладені.

Також постає питання чи доречно запроваджувати такі податкові зміни в період воєнного стану, коли малий бізнес досі не може оговтатися від економічних шоків, відповідь – ні, проте в цей період можна почати здійснювати пропаганду «Добросовісного платника податків» у соціальних мережах та на сайтах державних органів влади. Так би мовити, створювати підґрунтя для подальших податкових змін. Окрім того, є і ті напрями, які потребують негайних законодавчих рішень, зокрема це стосується права підпису зовнішньої документації лише директором підприємства. Це пов'язано в першу чергу з тим, що велика частка головних бухгалтерів за статевою приналежністю є жінками, які вимушені були мігрувати закордон, і фактично не можуть посвідчувати точність та достовірність даних у звітності чи іншій документації підприємства. Відтак, пропонуємо визначити на законодавчому рівні можливість підпису звітності лише директором (відповідне встановлення таких умов на базі

наприклад, MeDOC), у разі міграції головного бухгалтера та неможливості посвідчити точність та достовірність даних або передбачити використання електронного цифрового підпису та електронного документообігу.

Особливу увагу, вважаємо, необхідно звернути на доцільність використання пільг, щодо несплати податків платниками 1 та 2 групи оподаткування на період воєнного стану. Так, з огляду на це підприємства мають законне право не сплачувати податки, проте фактично здійснювати свою діяльність акумулюючи при цьому значні прибутки. А це у свою чергу підвищує масштаби ухилення від оподаткування. Відтак, контролюючі органи мають здійснювати контроль за підприємцями, які відзначають у звітності нульові доходи, але за даними, наприклад звітів 1ДФ інших платників відобразяться як надавачі послуг/реалізатори товарів.

Додатково також треба зняти обмеження щодо співпраці підприємців на другій групі оподаткування та підприємств, які оподатковуються на загальних підставах. Вважаємо, що це розширить коло контрагентів, а отже може позитивно відобразитися на цінах реалізації товарів та послуг, які реалізуються платниками 2 групи.

Що стосуються стимулюючих ефектів, то тут держава вже обрала досить непоганий напрямок розвитку та створює умови для розширення малого бізнесу навіть в умовах війни. Проте, кількість державної та недержавної підтримки може бути більшою та направлена на кожен окремих вид діяльності. Як мінімум, залученість підприємця у процес заповнення заявки на отримання допомоги, наприклад щодо відновлення організаційної техніки, яка постраждала від наслідків непереможної сили, проте є необхідною для роботи, вже є позитивним фактом, а на підсвідомості така особа розуміє, що його проблема не поодинокі і держава зацікавлена у поновленні його господарської діяльності. А це у свою чергу збільшує рівень довіри підприємця до держави та слугуватиме у майбутньому відновленню економіки країни.

Окрім цього, малий бізнес зараз потребує податкових консультацій та роз'яснень щодо особливостей подання звітності та сплати податків. Це можуть бути покрокові відео-інструкції, у розрізі груп платників єдиного податку, та у розрізі тих хто продовжував діяльність або призупинив таку. Актуальність необхідності таких консультацій доведено динамікою запитів, від користувачів Google від початку повномасштабного вторгнення. Проте дослідивши ті статті (відео), які є першими при введенні таких запитів як «податки під час війни», «єдиний податок під час війни», «ЄСВ під час війни, «звіт 3 група» (рис. 2) виникає питання у компетентності осіб, які формують такі консультації та вичерпності інформації, яку вони виголошують.

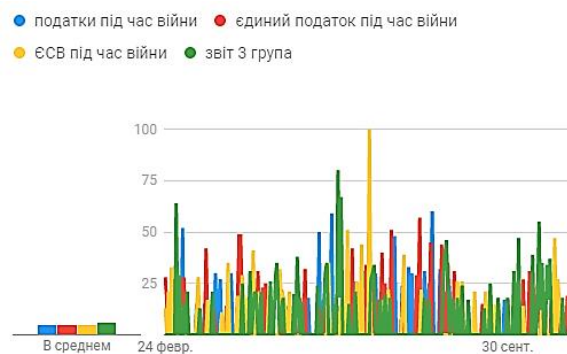

Рисунок 2 – Динаміка найпопулярніших записів в Google щодо звітності та оподаткування платників єдиного податку, за період з 24.02.22 по 16.11.22 роки (за даними Google Trends)

Тоді як створення єдиного консультаційного центру, дасть змогу скоротити надмірні витрати підприємців на понесені у подальшому санкції за неправомірне господарювання в умовах війни. Але основна задача таких консультацій полягає у

тому, що для підприємця держава буде виступати у ролі помічника, який забезпечить унеможливлення додаткових витрат, а отже рівень довіри до держави збільшиться, що також може позитивно відобразитися на сумах податкових надходжень.

Загалом відзначимо, що для задоволення фіскальної ефективності єдиного податку недостатнім є застосування лише каральних механізмів, український досвід показав, що відкритість та спільна ідея можуть позитивно відзначитися на економічних показниках діяльності як бізнесу так і держави, а основна задача уряду та платників єдиного податку, полягає у співпраці, відповідальному ставленні та розвитку економіки країни, навіть у такі буремні часи.

ВИСНОВКИ

Таким чином, податкове законодавство яке регламентує діяльність підприємців на спрощеній системі оподаткування не є досконалим. Існують як недоліки які впливають на прибутковість бізнесу та вигодошуються безпосередніми підприємцями, так і ті, що перешкоджають виконанню єдиним податком своє фіскальної та регулюючої функції, що впливає на збільшення дефіциту державного бюджету. В умовах війни проблема уникнення від сплати єдиний податок на законних підставах стала ще більш актуальною. А роль держави, як стимулятора подальшого розвитку малого та середнього бізнесу підвищилася і потребує додаткових змін (як податкових так і соціальних).

SUMMARY

Miroshnychenko O., Monastyruk M. Prospects for the development of the simplified taxation system in uncertainty conditions.

The article investigates the peculiarities of the simplified taxation system in Ukraine and the main changes that were caused by the beginning of the war. It was determined that such a system has several shortcomings that affect the single tax's fiscal, regulatory and incentive efficiency. Nevertheless, the simplified taxation system plays a crucial role in the development of the direct entrepreneurial activity, which directly impacts the level of technological, investment and economic development of the country, as entrepreneurs are the driving force behind the development of IT, trade and services. Based on the analysis of tax changes in the direction of the simplified taxation system and experts' opinions on their appropriateness and vice versa, we believe that such a system is necessary for the functioning of the current small and medium-sized businesses. In the case of increasing tax rates or changing tax objects, it can contribute to the shadowing of business. Especially the issue of abandonment of the simplified taxation system cannot be raised in the current military conditions when one of the important items of budget formation is the voluntary payment of the single tax by entrepreneurs. That is, the practical analysis of the application of permitted tax mechanisms to minimize tax payments during the war made it possible to summarize the simplified taxation system's shortcomings and propose appropriate recommendations that will increase the fiscal and stimulating effect of the single tax. The identified recommendations will ensure the filling of the budget by introducing a progressive single tax rate, providing for a separate taxation group for IT specialists, controlling the legality of the use of benefits provided for the period of war, etc. At the same time, the stimulating function of the single tax is possible due to free consultations (the need for which was proved by the Google Trends tool), the launch of social media, and the increase of additional opportunities for expanding activities for all areas of economic activity. We believe that the implementation of the proposed recommendations will stimulate the further development of small and medium-sized businesses.

Keywords: simplified taxation system, single tax, small business, martial law, Tax Code

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Труш, Ю. Л. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва: сучасний стан та особливості оподаткування. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. Вип. 5 (40). С. 120–126
2. Безкровний О.В. Оподаткування малого та середнього бізнесу – від історії виникнення до сучасних перспектив розвитку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, №6 (11), 2017. С.251-256
3. Дмитрів В.І. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування в Україні. *Економіка та митно-правові відносини*. №2, 2017. URL: <http://sciencehub.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/7.-%D0%94%D0%BC%D0%B8%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2-%D0%92.%D0%86.-41-49.pdf>
4. Греца Я.В. Правові аспекти застосування спрощеної системи оподаткування під час здійснення податкового планування. *Вчені записки ТНУ імені В.І.Вернадського*. №1, 2020. С. 124-128
5. Панасюк О.В. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування в контексті новацій податкового кодексу. *Інвестиції: практика та досвід*. №10, 2015. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2015/10.pdf

6. Онисіфорова В.Ю., Сідельнікова В.К. Спрощена система оподаткування: сучасний стан, переваги, недоліки та перспективи. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*. №23, 2019. <http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/view/186310>

REFERENCES

1. Trush, YU. (2021) Sproshchena sistema opodatkovannya, obliku ta zvitnosti sub'ektiv malogo pidpriemnictva: suchasnij stan ta osoblivosti opodatkovannya. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(40), 120–126. <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v5i40.244912>
2. Bezkravnij O.V.(2017) Opodatkovannya malogo ta seredn'ogo biznesu – vid istorii viniknennya do suchasnih perspektiv rozvitku. *Skhidna Evropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*, №6 (11), 251-256
3. Dmitriv V.(2017) Osoblivosti zastosuvannya sproshchenoi sistemi opodatkovannya v Ukraїni. *Ekonomika ta mitno-pravovi vidnosini*. №2.
4. Greca YA. (2020) Pravovi aspekti zastosuvannya sproshchenoi sistemi opodatkovannya pid chas zdijsnennya podatkovogo planuvannya. *Vcheni zapiski TNU imeni V.I.Vernads'kogo*. №1, 2020.124-128
5. Panasyuk O. (2015) Perevagi ta nedoliki sproshchenoi sistemi opodatkovannya v konteksti novacij podatkovogo kodeksu. *Investicij: praktika ta dosvid*. №10. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2015/10.pdf
6. Onisiforova V., Sidel'nikova V.K. (2019) Sproshchena sistema opodatkovannya: suchasnij stan, perevagi, nedoliki ta perspektivi. *Problemi ta perspektivi rozvitku pidpriemnictva*. №23, <http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/view/186310>